

ІНСТРУКЦІЙНА КАРТА ЗАНЯТТЯ № 8 **для проведення практичного заняття № 7**

Навчальна дисципліна: Насінництво і селекції.

Місце проведення заняття: Лабораторія «Технологія виробництва продукції рослинництва з кормовиробництвом та насінництвом».

Час проведення : 90 хв.

Аудиторія № 31

Тема заняття: Аналіз результатів проведення інспектування сільськогосподарських культур та розрахунки сортової чистоти і домішок.

Мета заняття: Навчитись проводити апробацію зернових культур та оформляти апробаційні документи.

Оснащення робочого місця: Довідкова література, відібрані рослини зернових культур, документація.

Правила з техніки безпеки на робочому місці:

1. До виконання практичних робіт допускаються студенти, які ознайомились з правилами техніки безпеки.
2. Перед початком занять підготувати своє робоче місце.
3. На занятті виконувати тільки ту роботу, яка доручена викладачем.
4. При вивченні інструкційного матеріалу треба обережно відноситись з ним.
5. По закінченню занять навести порядок на робочих місцях, віддати викладачу інструкційні карти, додаткову літературу.
6. Студенти несуть відповідальність за порушення правил охорони праці.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ.

Починаючи з 2010 року відбуваються зміни в методиці проведення апробації зернових культур і тому на даному занятті ми вивчимо нову методику проведення апробації зернових культур користуючись додатком № 1.

Хід заняття.

Завдання 1. Вивити методику проведення інспектування насінницьких посівів зернових культур.(Додаток № 1)

Завдання 2. Заповнити насінницькі документи за результатами інспектування. (Додаток № 1)

Контрольні питання для перевірки засвоєння матеріалу.

Тестовий контроль.

Знати : методику проведення інспектування насінницьких посівів зернових культур.

Вміти : проводити інспектування насінницьких посівів зернових культур та заповнювати насінницькі документи за результатами інспектування.

Домашнє завдання : Л-5, с. 143-156

МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВНА НАСІННЄВА ІНСПЕКЦІЯ

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
СЕЛЕКЦІЙНО-ГЕНЕТИЧНИЙ ІНСТИТУТ - НАЦІОНАЛЬНИЙ ЦЕНТР НАСІННЄЗНАВСТВА ТА
СОРТОВИВЧЕННЯ

УДК 631.15: 658.562: 631.52

МЕТОДИКА
проведення інспектування
насінницьких посівів зернових культур
(Видання друге, доповнене), 2010

Дана редакція уточнює "Методику апробації сортових посівів зернових культур" (2009), розроблену на виконання Наказу Мінагрополітики України від 22 жовтня 2008 р. №685.

Зміни внесені у зв'язку з приєднанням України до насінневих програм Організації економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР) та з урахуванням передового досвіду насінництва, а також нормативних вимог, зазначених у:

- 1) Насінницьких схемах ОЕСР:
 - *OECD scheme for the varietal certification of cereal seed moving in international trade*;
 - *OECD schemes for the varietal certification of seed moving in international trade. Guidelines for control plot test and field inspection of seed crops*;
- 2) Директиві Євросоюзу L0402EN (*Council directive on the marketing of cereal seed*);
- 3) проекті нової редакції Закону України "Про насіння і садивний матеріал";
- 4) проектах ДСТУ:
 - "Насіння зернових, зернобобових та круп'яних культур. Сортіві та посівні якості";
 - "Насінницькі посіви зернових, зернобобових та круп'яних культур. Вимоги до інспектування";
 - "Насіння зернових колосових культур. Метод ґрунтового контролю сортової чистоти".

Викладені нормативні положення є обов'язковими для використання усіма суб'єктами насінництва в Україні в період до введення в дію нормативних документів, що регламентують проведення польового інспектування насінницьких посівів.

Розробники:

Селекційно-генетичний інститут — НЦНС: Соколов В.М., Вишневський В.В., Кіндрок М.О., Чайка В.Г., Маматов М.О., Вишневська А.М., Павлюченко С.О. **Одеський державний аграрний університет:** Герасименко В.П., Кіріак О.Ю. **Міністерство аграрної політики України:** Мельник С.І., Демидов О.А., Пісковий М.Б. **Національна академія аграрних наук України:** Гаврилюк М.М., Трепет В.А., Рубель В.А. **Українська державна насіннева інспекція:** Храпійчук Н.М., Ілюченко С.Н., Бельський В.Г., Богуш СІ.

Розглянуто та схвалено:

Науково-технічною радою Мінагрополітики України (протокол №3 від 20 травня 2010 р.)

Рекомендовано до друку:

Рішенням ТК 110 "Насіння сільськогосподарських культур (протокол №1 від 26 травня 2010 р.)

Погоджено:

Міністерство аграрної політики України
Національна академія аграрних наук України
Українська державна насіннева інспекція

© Селекційно-генетичний інститут -
Національний центр насіннєзнавства
та сортівивчення, 2010

1. СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ

1.1. Ця методика поширюється на насінницькі посіви м'якої і твердої пшениці, ячменю, жита, тритикале, вівса, рису, проса, гречки та установлює вимоги до проведення їхнього польового інспектування за показниками сортової чистоти (типовості), вмісту видової та сортової домішки, засміченості бур'янами, ураженості хворобами, пошкодженості (заселеності) шкідниками з метою встановлення придатності для використання урожаю на насінницькі цілі.

1.2. Нормативні положення методики застосовують органи виконавчої влади, всі суб'єкти насінництва щодо сортів, гібридів та їх батьківських форм, занесених до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні 1.

2. ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ

Інспектування насінницьких посівів — комплекс заходів з офіційної перевірки придатності сортових посівів для використання урожаю з них на насінницькі цілі за попереднього та остаточного інспектування.

Попереднє інспектування (обстеження) — встановлення сортової ідентичності, оцінювання стану насінницького посіву та перевірка додержання вимог насінницької технології щодо забезпечення якості вирощуваного насіння.

Остаточне інспектування (апробація) — польова перевірка насінницького посіву щодо рівня сортової чистоти (типовості), засмічення іншими видами рослин, ураження хворобами та пошкодження шкідниками.

Насінницький посів — поле (ділянка), засіяне насінням визнаного сорту (самозапиленої лінії або гібриду) з метою отримання насіння, призначеного для подальшого його репродукування або для сівби для отримання товарної продукції.

Сорт — класифікаційна одиниця ботанічного таксону культурної рослини, створена шляхом селекції, що має визначені спадкові морфологічні, біологічні та господарські цінні ознаки й властивості.

Гібрид — рослинний організм, що виникає в результаті схрещування генетично відмінних батьківських форм і поєднує в собі їхні ознаки та властивості.

Сортові вирізняльні ознаки — характерні морфологічні ознаки рослин, зазначені в офіційному описі сорту, за якими встановлюють ідентичність та чистоту сорту (гібриду).

Оригігатор (автор) сорту — юридична або фізична особа, яка створила сорт (гібрид) і відповідає за збереження його генетичної ідентичності в процесі репродукування.

Підтримувач сорту — юридична або фізична особа, яка відповідає за збереженість сорту (гібриду) в процесі його господарського обігу та підтримання ознак, зафіксованих за державної реєстрації.

Пробна ділянка — частина посіву, на якій оцінюють рослини на сортову ідентичність та чистоту (типовість), засмічення іншими рослинами, ураження хворобами та пошкодження (заселення) шкідниками.

Журнал інспектування — документ визначеної форми, куди заносять первинні дані результатів польової оцінки сортового посіву.

Державний інспектор — офіційна особа, призначе-

на органом сертифікації для проведення інспектування насінницьких посівів.

Позаштатний інспектор — особа, призначена органом сертифікації насіння на допомогу державному інспектору для інспектування насінницьких посівів.

3. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

3.1. Здійснення комплексу заходів, пов'язаних з інспектуванням насінницьких посівів у суб'єктів насінництва, відбувається згідно з Порядком, затвердженим Наказом Мінагрополітики України №463 від 3 липня 2009 р. [2] та чинними нормативними документами.

3.2. У насінництві зернових культур прийнято такі **категорії насіння**:

добазове насіння (ДН) — насіння первинних ланок насінництва (розсадники випробування потомств, розсадники розмноження), призначене для отримання базового насіння;

базове насіння (БН) — насіння супереліти та еліти сортів (ліній, популяцій), призначене для отримання сертифікованого насіння;

сертифіковане насіння (СН) — насіння першої (СН¹), другої (СН²) та наступних (СН_n) генерацій сортів, а також насіння першого покоління гібридів (Р_n), отримане з ділянок гібридизації.

3.3. Офіційне інспектування насінницьких посівів (незалежно від категорії), насіння з яких призначене для реалізації і сертифікується, здійснюють державні інспектори із залученням (за необхідності) авторів сортів чи представників установ-оригігаторів (підтримувачів), а також спеціалістів із захисту рослин та карантинної інспекції.

3.4. Посіви вищих генерацій добазового насіння, не призначеного для реалізації за межі установ-оригігаторів (підтримувачів) сортів та мережі їх дослідних господарств, а також розсадники розмноження сортів, що проходять державне сортовипробування, інспектуються внутрішньовідомчо відповідальними співробітниками цих установ із залученням (за потребою) державного інспектора.

3.5. Посіви, засіяні розсадником випробування нового незареєстрованого сорту, з моменту офіційного внесення цього сорту до Держреєстру [1] інспектують як базове насіння заявленої генерації (супереліта або еліта).

3.6. Посіви для отримання сертифікованого насіння, призначеного для подальшого репродукування або для сівби на товарні цілі, можуть бути офіційно проінспектовані позаштатними інспекторами, нагляд за роботою яких здійснюють державні інспектори.

3.7. З метою більш швидкого поширення сорту у виробництво та зважаючи на господарсько-економічну доцільність спрощення схеми розмноження насіння, допускається інспектувати посів на заявлену генерацію, навіть якщо він засіяний більш високою генерацією, що передує заявленій.

Наприклад, якщо в господарстві існує достатньо великий запас насіння розсадника розмноження другого року, а потреба в супереліті цього сорту в поточному році незначна (знижений попит або очікуване перевиробництво згідно з планом), то виробник має право заявити до інспектування поряд з посівом супереліти даного сорту також посів еліти. При цьому для сівби обох генерацій буде використано насіння розсадника розмноження другого року.

3.8. Інспектування посівів проводять у два етапи: *попереднє та остаточне*.

4. ПОПЕРЕДНЄ ІНСПЕКТУВАННЯ

4.1. У ході попередньої інспекторської перевірки уточнюють відомості, представлені виробником насіння при поданні заяви на проведення польового інспектування насінницьких посівів.

4.2. За перевірки документів на висіане насіння (атестати, свідоцтва та ін.) представлені дані звіряють з даними, зазначеними на етикетках від пакувань (мішків, контейнерів) відповідних партій. При цьому звертають увагу на походження насіння та законність його отримання.

Інспектор може вимагати від виробника представити оригінали ліцензійних угод з власником сортів на право виробництва насіння, а також матеріали, що підтверджують здійснення необхідних заходів, передбачених насінницькою технологією.

4.3. Кожен заявлений посів обстежують у натурі для підтвердження ідентичності сорту, перевіряють дотримання вимог технології виробництва насіння (попередники, межі посіву, просторова ізоляція, розмежування і т.д.), а також ступінь засміченості посіву бур'янами (карантинними, важковідокремлюваними, злісними), важковідокремлюваними (за очищення насіння) культурами, ураженості хворобами і пошкодженості шкідниками.

4.4. Ідентифікуючи сорт безпосередньо у полі за комплексом сортовирізняльних ознак, що проявляються у період колосіння (викидання волоті) — цвітіння, досліджують не менше 100 рослин, відібраних без вибору з різних місць посіву, порівнюючи їх з офіційним описом сорту. Перелік сортових ознак, за якими встановлюють ідентичність сорту під час попереднього інспектування, наведено у додатку А. При цьому до уваги беруть тільки ті ознаки, які в цей період мають явно виражений прояв.

Якщо з якихось причин офіційний опис того чи іншого сорту відсутній у відповідному бюлетені [3], допускається використовувати опис, наданий безпосередньо автором сорту чи установою-оригіном, де вказано основні особливості та ідентифікаційні ознаки цього сорту.

4.5. Результати попередньої перевірки та виявлені у ході її можливі недоліки відображають в акті попереднього інспектування (додаток Б), в якому роблять (за необхідності) припис із зазначенням терміну усунення наявних недоліків. Якщо зауваження інспектора враховано та вчасно здійснено всі необхідні заходи, посів вважається придатним для остаточного інспектування.

Роботи з проведення специфічних насінницьких заходів мають бути документально підтверджені й оформлені відповідними актами.

5. ПІДГОТОВКА ДО ПРОВЕДЕННЯ ОСТАТОЧНОГО ІНСПЕКТУВАННЯ

5.1. Якщо за результатами попередньої перевірки насінницький посів підлягає остаточному інспектуванню, визначають розміри та кількість пробних ділянок і порядок їх розміщення у посіві.

5.2. Ділянки розміщують без вибору (випадково), але таким чином, щоб вони якомога повніше охоплювали всю площу посіву. Відступ від країв посіву в глибину по-

винен бути не меншим, ніж ширина захвату збирального агрегату.

При виборі місць розміщення пробних ділянок рекомендується попередньо помічати їх довгими вішками (1,5—2,0 м), які для відмітності можна спорядити кольоровими стрічками або прапорцями.

5.3. Розмір та параметри пробної ділянки мають бути не меншими, ніж 20 м² і такими, що забезпечують якнайзручніше оцінювання рослин.

Для зручності оцінювання рослин рекомендуються такі розміри ділянки: довжина 10 м, ширина 2 м. При таких параметрах забезпечується доступ до кожного її місця.

5.4. Кількість пробних ділянок на інспектованому посіві повинна бути не меншою 10-ти, якщо його гранична площа не перевищує 50 га. На кожні наступні повні чи неповні 10 га, що перевищують цю площу, додатково виділяють одну пробну ділянку.

Наприклад, якщо площа посіву становить 48 га, достатньо 10 ділянок. Якщо ж посів за площею перевищує 50 га, то при 51—60 га — оцінювання проводять вже на 11-ти ділянках, при 61—70 — на 12-ти, при 71—80 — на 13-ти і т.д.

5.5. За інспектування посівів з виробництва сертифікованого насіння допускається зменшення кількості пробних ділянок удвоє.

5.6. Якщо посів розміщено по різних попередниках чи на ґрунтах з різним явно вираженим ступенем родючості, його відповідно розбивають на окремі частини, кожную з яких апробують окремо. Це також стосується посівів рису, розміщених на ділянках, що в попередні роки були засіяні різними сортами.

Для посівів, насіння з яких призначено для реалізації на міжнародному ринку в системі ОЕСР [4], їхня гранична площа не повинна перевищувати 10 га. Якщо посів перевищує цю площу, його ділять на частини (до 10 га), кожную з яких інспектують окремо.

6. ТЕХНІКА ПРОВЕДЕННЯ ОСТАТОЧНОГО ІНСПЕКТУВАННЯ

6.1. Остаточне інспектування посівів проводять у фазі розвитку рослин, коли проявляється найбільше сортовирізняльних ознак (перелік наведено у додатку В). Для пшениці, жита, тритикале, ячменю, вівса, рису — це закінчення воскової — початок повної стиглості зерна, для проса — поява забарвлення квіткових пльок; для гречки — побуріння нижніх плодів.

Типовість насінницьких посівів сортів-популяцій гречки за сортовирізняльними ознаками не встановлюють, підтверджуючи її документами на висіане насіння та етикетками від пакувань.

6.2. За оцінювання рослин на ділянках використовують офіційний опис сорту, а також результати ґрунтового контролю насіння, яким засіяно дану площу (якщо такі дані існують).

6.3. Проводячи оцінювання рослин, кожную пробну ділянку обходять по периметру, ретельно оглядають і підраховують окремо продуктивні стебла:

- інших сортів та різновидів основної культури;
- інших видів культурних рослин, насіння яких важко відокремлюється за очищення;
- бур'янів, насіння яких важко відокремлюється від насіння основної культури за очищення;

- г) основної культури, уражені хворобами;
 д) основної культури, пошкоджені (заселені) шкідниками.

6.4. Для встановлення загальної кількості продуктивних стебел на пробній ділянці їх підраховують на одному погонному метрі рядка (типового для ділянки), враховуючи, крім основної культури, важковідокремлювану домішку.

6.5. До культурних рослин, насіння яких важко відокремлюється від насіння основної культури (за очищення), відносять:

- у пшениці — ячмінь, жито, тритикале, овес;
- у ячмені — пшеницю, жито, тритикале, овес;
- у вівсі — ячмінь, пшеницю, тритикале, жито;
- у житі — пшеницю, тритикале, ячмінь, овес;
- у тритикалі — пшеницю, жито, ячмінь, овес;
- у просі — сорго (цукрове та віничне), суданку;
- у гречці — пшеницю, тритикале, ячмінь.

6.6. До бур'янів, насіння яких важко відокремлюється, відносять:

- у пшениці — софору китниковидну і товстоплідну, головачку сірійську, гречку татарську, вівсюг;
- у вівсі — вівсюг і триходезму сиву;
- в ячмені — вівсюг, софору товстоплідну, триходезму сиву;
- у просі — мишій сизий, стоголовник, гумай, просо рисове і крупноплідне, просо куряче, комельну, гірчак рожевий, геліотроп волосяно-плідний, березку польову, в'язіль різнокольоровий;
- у тритикалі — софору китниковидну, головачку сірійську, гречку татарську.

6.7. До карантинних бур'янів згідно з останнім Переліком... (додаток Г) відносять:

- відсутні на території України — амброзія багатолітня та трироздільна, бузинник пазушний, паслін каролінський, лінійнолистий та триквіт-ковий, соняшник каліфорнійський та в'йчастий, стриги (всі види);
- обмежено розповсюджені на території України — амброзія полинолиста, гірчак рожевий, паслін колючий, повитиці (всі види), сорго алеп-ське (гумай), цценхрус якірцевий.

6.8. Отруйними бур'янами в посівах зернових є геліотроп пухнастоплідний та триходесма сива (додаток Г.2).

6.9. До найбільш шкідливих та злісних бур'янів (додаток Г.3) належить частина важковідокремлюваних, а також: будяк польовий та щетинистий, в'язель строкатий, гірчак березковидний та пенсільванський, іпомея ямчаста та плющеподібна, мишій зелений та сизий, молочай лозаний, монохорія, куряче просо, підмаренник чіпкий, пирій повзучий, райманія розсічена, сіль бульбоносна, череда волосиста та двічіпирчаста, хрінниця крупковидна.

6.10. Серед хвороб зернових культур облік ведуть тільки по тих, що передаються насінням. До таких належать:

- у жита й тритикалі — сажка летюча, стеблова і тверда, ріжки злаків, альтернаріоз, склероти-ноз, септоріоз, фузаріоз, чорний зародок;
- у пшениці — сажка карликова, летюча, стеблова і тверда, ріжки злаків, альтернаріоз, бактеріоз базальний та чорний, пшенична нематода, септоріоз, фузаріоз, чорний зародок;
- в ячменю — сажка летюча, кам'яна і несправ-

жня, ріжки злаків, септоріоз, фузаріоз, гель-мінтоспоріоз;

- у рисі — сажка листова та чорна, альтернаріоз, гельмінтоспоріоз, диплодіоз, перикуляріоз, фузаріоз;

« у вівсі — сажка летюча і тверда, септоріоз, фузаріоз;

- у гречці — переноспороз;
- у просі — сажка звичайна.

6.11. Найбільш поширеними шкідниками, що завдають шкоди посівам зернових культур, є клоп шкідлива черепашка, трипси, хлібні жуки, хрущаки, точильники, попелиці, злакові мухи.

При визначанні видового складу бур'янів, хвороб та шкідників користуються довідковими матеріалами (визначники, атласи та ін.).

6.12. Результати оцінювання та підрахунків на кожній пробній ділянці заносять у Журнал польового інспектування насінницького посіву (додаток Д).

7. НОРМАТИВНІ ВИМОГИ

7.1. Інтервал часу та попередники повинні гарантувати відсутність засмічення посівів основної культури самосійними рослинами (падалицею) попередньої, що є джерелом погіршення сортових якостей насіння та поширення інфекційних хвороб і шкідників.

7.2. Норми просторової ізоляції посівів повинні відповідати вимогам, зазначеним у таблиці 1.

Таблиця 1 Граничні норми просторової ізоляції за розміщення насінницьких посівів зернових культур

Культура		Категорія насіння, що виробляється	Мінімальн м	а відстань від посівів
Тритикале		ДН, БН	50	тритикале
			20	
Жито	сорт	ДН, БН	300	жита і тритикале
			250	
	гібриди	ДН, БН	*1000/600	
			500	
		ДН, БН	300	гречки
		СН	200	

*3 використання ЦЧС / без використання ЦЧС

7.3. Розмежування посівів культур, для яких простова ізоляція непередбачена, мусить гарантувати недовільність випадкового їх засмічення під час проведення технологічних операцій по догляду та збиранню врожаю. Так, розмежування посівів (в т.ч. в межах однієї культури) повинно становити не менше, ніж 1 м між сортами та 0,5 м — між генераціями одного сорту.

Перед збиранням посівів краї полів, де за сівби здійснювалися розвороти посівних агрегатів, повинні бути обкошені. Зібраний урожай при цьому на насінницькі цілі є непридатним.

7.4. Сортна чистота (типовість) посівів повинна відповідати нормам, зазначеним у таблиці 2.

Таблиця 2

Нормативи сортової чистоти насінницьких посівів зернових культур, %

Культура	Категорія (генерація) вирощуваного насіння				
	ДН	БН	СН		
Пшениця, ячмінь, овес, просо	99,9		99,7	99,0	98,0
Рис					—
Тритикале	99,8	99,7	99,0	98,0	97,0

7.5. У посівах сортів жита кількість продуктивних стебел, що є явно нетиповими для даного сорту, не повинні перевищувати:

- одне на 30 м² посіву, призначеного для отримання добазового та базового насіння;
- одне на 10 м² посіву, призначеного для отримання сертифікованого насіння.

7.6. У посівах жита і тритикале (для простого гібриду або синтетичного сорту) кількість чітко виявленої сортової домішки має бути не більшою, ніж:

- одна на 30 м² для базового насіння (батьківські форми);
- одна на 10 м² для сертифікованого насіння (гібрид, синтетичний сорт).

7.7. Сортові якості гібридних посівів повинні бути підтверджені результатами ґрунтового контролю, які мають бути не нижчими, ніж 90%. Але, якщо такі дані відсутні, високі сортові показники можуть бути гарантовані за:

- дотримання вимог щодо просторової ізоляції та попередника;
- досягнення сприятливих умов запилення;
- високого рівня чоловічої стерильності материнських рослин та сортових якостей батьківських компонентів в цілому.

7.8. За інспектування посівів, призначених для отримання насіння батьківських компонентів гібридів, перед перевіркою їхньої типовості повинна бути впевненість, що не було випадкового змішування рядків чоловічої та жіночої (материнської) форм.

7.9. При використанні цитоплазматичної чоловічої стерильності (ЦЧС) не допускається наявність чоловічих рослин у рядках жіночої форми. Це не стосується посівів гібридного жита, де чоловічі та жіночі компоненти згідно зі схемою висіянні разом в одному рядку.

7.10. Ступінь ураження рослин хворобами повинен бути якнайменшим. Ураженість посівів різними видами сажкових хвороб у добазовому насінні не допускається, а в базовому та сертифікованому — не повинна перевищувати норм, зазначених у таблиці 3.

Таблиця 3 Допустимі норми ураженості насінницьких посівів сажковими хворобами, %, не більше

Культура	Вид сажки	Категорія вирощуваного насіння	
			СН
Жито	Стеблова і тверда (у сумі)	Не допускається	0,3
Овес	Летюча і тверда (у сумі)	0,1	
Просо	Звичайна		
Пшениця	Летюча		0,1
		Не допускається	
Тритикале	Летюча і тверда (у сумі)	0,1	0,3
Ячмінь	Летюча		
		Не допускається	

Посіви дефіцитних сортів, на яких зареєстровано наднормативне ураження рослин твердою сажкою, допускається не вибраковувати, а зібраний з них урожай складувати окремо з наступним обов'язковим протруєнням високоефективними препаратами. Якщо в результаті фітопатологічної експертизи рівень зараженості протруєного насіння відповідатиме встановленим нормам, Держнасінінспекцією може бути прийнято рішення щодо придатності таких партій на насінницькі цілі зі збереженням вихідних категорій.

7.11. Засміченість посівів важковідокремлюваними бур'янами та культурними рослинами (у сумі) не повинна перевищувати 0,1% в добазовому й базовому насінні та 1,0% — у сертифікованому.

Посіви рису, засмічені важковідокремлюваними бур'янами, не вибраковують, а урожай з них очищують і складують окремо, про що в акті польового інспектування роблять відповідну відмітку.

7.12. Вміст червонозерних форм в насінницьких посівах добазового насіння рису не допускається, а в посівах базового насіння він не повинен перевищувати 0,05%, у першій генерації сертифікованого насіння — 0,1%, у другій генерації — 1,0%.

8. ОПРАЦЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ

8.1. Результати оцінювання, отримані за проведення остаточного інспектування посіву, заносяться до журналу. Розрахунки ведуть за середніми значеннями показників ($\bar{x}$), які вираховують за формулою:

$$\bar{x} = \frac{\Sigma}{n},$$

де Σ — сумарні дані кожного з показників на всіх контрольних ділянках, шт.;

n — загальна кількість контрольних ділянок, шт.

8.2. Кількість продуктивних стебел на пробній ділянці (P) в шт. визначають за формулою:

$$P = \frac{S \times M}{Ш} \times 100,$$

де S — площа пробної ділянки, м²;

M — середня кількість продуктивних стебел на одному погонному метрі рядка, шт.;

$Ш$ — ширина міжряддя, см.

8.3. Кількість продуктивних стебел основного сорту (C) в шт. встановлюють за формулою:

$$C = P - a - b,$$

де a — кількість продуктивних стебел основної культури, що є нетиповими для даного сорту, шт.;

b — кількість стебел важковідокремлюваних культурних рослин, шт.

8.4. Сортову чистоту (типівість) посіву (A) у % визначають за формулою:

$$A = \frac{C}{P - b} \times 100.$$

8.5. Засміченість посіву важковідокремлюваними

культурними рослинами (Б) у % визначають за формулою:

$$B = \frac{b}{P} \times 100.$$

8.6. Засміченість посіву важковідокремлюваними бур'янами (В) у % визначають за формулою:

$$B = \frac{v}{P + v} \times 100,$$

де v — кількість важковідокремлюваних бур'янів, шт.

8.7. Ураженість посіву хворобами (Г) у % визначають за формулою:

$$G = \frac{z}{P - b} \times 100,$$

де z — кількість уражених рослин основної культури, шт.

8.8. Ушкодженість (заселеність) посіву шкідниками (Д) у % визначають за формулою:

$$D = \frac{d}{P - b} \times 100,$$

де d — кількість

пошкоджених

(заселених) шкідниками рослин основної культури, шт.

9. ОФОРМЛЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ІНСПЕКТУВАННЯ ПОСІВІВ

9.1. Залежно від результатів польового інспектування посіву (після обрахунку показників) складають такі документи:

- **акт польового інспектування (додаток Е) — якщо посів за всіма показниками визнано придатним на насінницькі цілі;**
- **акт бракування посіву (додаток Є) — якщо такий посів визнано непридатним (за будь-якої причини) для використання урожаю з нього на насінницькі цілі і підлягає вибракуванню.**

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Державний реєстр сортів рослин, придатних для поширення в Україні. (Видання щорічне).
2. Порядок здійснення організації та контролю за проведенням апробації сортових посівів. Затверджений Наказом Мінагрополітики України від 03 липня 2009 р. №463.
3. Охорона прав на сорти рослин. Офіційний бюлетень. Офіційні описи сортів рослин. (Видання щорічне).
4. ОЕСР зспете Тор іне уагіеТаї сегііТісаТіоп оТ cereaі зеес! тоуіпд іп іпїегпаііонаі Тгасіе — ОЕСИ зспетез, 2010 (Схема ОЕСР з проведення сертифікації насіння зернових культур, що має обіг у міжнародній торгівлі).
5. Державний реєстр виробників насіння і садивного матеріалу. (Видання щорічне).
6. Інструкція з апробації сортових посівів зернових, зернобобових, кукурудзи, олійних, прядивних культур, багаторічних і однорічних кормових трав. — К: Аграрна наука, 2003. — С. 50.
7. Методика проведення апробації сортових посівів зернових культур // Насінництво, 2009. №10. — С. 12— 28.
8. СоипсіІ СІГЕСІПУС оп іне такеїпд оТ cereaі зеео! оТ 14 June 1966 / ПІ402ЕМ, 2003 (Директива Євросоюзу з маркетингу насіння зернових культур від 14 липня 1966).
9. ОЕСР зспете Тор іне уагіеТаї сеПіТісаТіоп оТ зеес! іпїоу-іпд іп іпїегпаііонаі Тгасіе. Сісісіііпез Тор сопТгоІ ріоі ТезТ апсі ТіелІ іпзресТіоп оТ зеесі сорз / Pariz, 2001. (Схема ОЕСР з сортової сертифікації насіння культур, що має обіг у міжнародній торгівлі. Керівництво з випробування контрольних ділянок та проведення польового інспектування).
10. Насінництво й насіннізнавство польових культур / За ред. М.М. Гаврилюка. — К.: Аграрна наука, 2007. — 216 с.

9.2. Допускається складання єдиного акту, якщо за проведення польового інспектування в одному господарстві встановлено однорідність сортових якостей та інших показників у межах одного й того ж сорту і генерації:

- посівів сертифікованого насіння призначеного для сівби на товарні цілі;
- у випадку поділу посіву на окремі частини (п. 5.6).

При цьому в акті відображають середньозважені показники (Х), які обчислюють за формулою:

$$X = \frac{X_1 \times S_1 + X_2 \times S_2 + \dots + X_n \times S_n}{S_1 + S_2 + \dots + S_n} \times 100,$$

де X_1, X_2, X_n — значення показників окремих посівів;
 S_1, S_2, S_n — площі окремих посівів.

10. ЗАХОДИ

10.1. Посів вибраковують з числа насінницьких, якщо за проведення інспектування встановлено:

- грубі порушення ведення насінницької документації та факти фальсифікації;
- недотримання вимог щодо розміщення (попередник, просторова ізоляція, розмежування);
- неможливість ідентифікації сорту;
- наявність карантинних об'єктів;
- невідповідність сортової чистоти (типовості) та інших показників, що визначаються у процесі польового інспектування, зазначеним вимогам;
- наднормативну ураженість рослин інфекційними хворобами;
- сильну пошкодженість (заселеність) шкідниками;
- високу засміченість важковідокремлюваними бур'янами та культурними рослинами.

Вибракувані посіви реєструють як сортові. Урожай з них використовують на товарні або інші цілі. Форму акту реєстрації посіву наведено у додатку Ж

Місце виявлення сортової ознаки	Ознака	Варіації
А.1. Пшениця м'яка		
Прапорцевий листок	антоціанове забарвлення вушок	відсутнє або від дуже слабкого до дуже сильного
	восковий наліт на піхві	відсутній або від дуже слабкого до дуже сильного
Колос	восковий наліт	відсутній або від дуже слабкого до дуже сильного
Соломина	восковий наліт на верхньому міжвузлі	відсутній або від дуже слабкого до дуже сильного
	виповнення	від слабковиповненої до виповненої
Рослина	висота стебла з колосом	від дуже низької до дуже високої

А.2. Пшениця тверда

Прапорцевий листок (восковий наліт)	на піхві	відсутнє або від дуже слабкого до дуже сильного
	на листовій пластинці	відсутній або від дуже слабкого до дуже сильного
Остюки (антоціанове забарвлення)	наявність	відсутнє або від дуже слабкого до дуже сильного
Колос	восковий наліт	відсутній або від дуже слабкого до дуже сильного
Соломина	опушення верхнього вузла	відсутнє або від дуже слабкого до дуже сильного
	восковий наліт на верхньому міжвузлі	відсутній або від дуже слабкого до дуже сильного

А.3. Жито

Прапорцевий листок	довжина піхви	від дуже короткої до дуже довгої
	довжина пластинки	від дуже короткої до дуже довгої
	восковий наліт на піхві	відсутній або від дуже слабкого до дуже сильного
Колос	восковий наліт	відсутній або від дуже слабкого до дуже сильного
Соломина	опушення під колосом	відсутнє або від дуже слабкого до дуже сильного

А.4. Тритикале

Прапорцевий листок	антоціанове забарвлення вушок	відсутнє або від дуже слабкого до дуже сильного
	восковий наліт на піхві	відсутній або від дуже слабкого до дуже сильного
	довжина листової пластинки	від дуже короткої до дуже довгої
	ширина листової пластинки	від дуже вузької до дуже широкої
Стебло	інтенсивність опушення верхнього (підколосового) міжвузля	відсутнє або від дуже слабкого до дуже сильного
Остюки	антоціанове забарвлення	відсутнє або від дуже слабкого до дуже сильного

А.5. Овес

Листкова пластинка	опушеність країв листка	відсутня або від дуже слабкої до дуже сильної
Рослина	частота з закрученими прапорцевими листками	відсутність або від дуже рідкої до дуже частой
Стебло	опушеність найвищого вузла	відсутня або від дуже слабкої до дуже сильної

Місце виявлення сортової ознаки	Ознака	Варіації
А.6. Ячмінь		
Прапорцевий листок	антоціанове забарвлення вушок	відсутнє або від дуже слабкого до дуже сильного
	восковий наліт на піхві	відсутній або від дуже слабкого до дуже сильного
Остюки	антоціанове забарвлення кінчиків	відсутнє або від дуже слабкого до дуже сильного
А.7. Просо		
Листок	опушення	відсутнє або від дуже слабкого до дуже сильного
Стебло	опушення середньої частини	відсутнє або від дуже слабкого до дуже сильного
А.8. Рис		
Передостанній листок	колір	від світло-зеленого до темно-зеленого
	антоціанове забарвлення	відсутнє або на кінцях, краях, плямами, суцільне
Прапорцевий листок	антоціанове забарвлення вушок	відсутнє або наявне
	ступінь зігнутості листової пластинки	відсутність або від дуже слабкої до дуже сильної
Нижня квіткова луска	антоціанове забарвлення кіля	відсутнє або від дуже слабкого до дуже сильного
	антоціанове забарвлення зони під верхівкою	відсутнє або від дуже слабкого до дуже сильного
	антоціанове забарвлення верхівки	відсутнє або від дуже слабкого до дуже сильного
Стебло	антоціанове забарвлення вузлів	відсутнє або від дуже слабкого до дуже сильного
А.9. Гречка		
Листкова пластинка	форма	округла, серцевидна, серцевидно-трикутна, стрілоподібна, трикутна
	забарвлення	світло-зелене, помірно зелене, жовто-зелене, темно-зелене, бордово-зелене, бордове
	антоціанова пляма біля основи	відсутня або від слабо вираженої до яскраво вираженої
	опушення на нижніх жилках (з низу)	відсутнє або від дуже слабкого до сильного
	довжина	коротка, середня, довга
	ширина	вузька, середня, широка
Листок	довжина черешка	від короткого до дуже довгого
Квітка	форма	гомостильна або гетеростильна
	діаметр	від дуже малого до дуже великого
	форма листочків оцвіттини	вузько ланцетна, видовжена, овальна
	форма нектарників	еліптична, овальна, грибоподібна
	колір оцвіттини	білий, ледь рожевий, блідо-рожевий, рожевий, червоний, зеленуватий
	колір пиляків	жовтий, блідо-червоний, червоний, малиновий
Суцвіття (китиця) піхвове	форма	округла, вузько-циліндрична, широко-циліндрична
	щільність	від дуже нещільного до щільного

Додаток Б

ФОРМА АКТУ ПОПЕРЕДНЬОГО ІНСПЕКТУВАННЯ (ОБСТЕЖЕННЯ)
НАСІННИЦЬКОГО ПОСІВУ

Акт №

попереднього обстеження насінницького посіву

" _____ " _____ 20__ р.

в господарстві _____

адреса

внаслідок попереднього обстеження посіву _____

культура

сорт, лінія, гібрид

категорія

генерація

встановлено:

1. Заявлена до польового інспектування площа насінницького посіву становить _____ га
2. Господарство _____ у Державний реєстр виробників насіння на 20 _____ р.
внесено / не внесено
3. Ліцензійний договір на право використання сорту: № _____ від _____ дійсний до _____
4. Насінницька документація стосовно даного посіву _____ встановленим вимогам
відповідає / не відповідає

якщо ні, вказати причини (достовірність, оформлення, відсутність документу тощо)

5. За ідентифікаційними ознаками посів _____ заявленому сорту
відповідає / не відповідає

6. Дотримання основних вимог технології виробництва насіння (необхідне зазначити):

а) попередник _____

б) просторова ізоляція та розмежування посівів _____

в) наявність у посіві карантинних об'єктів _____

г) схема розміщення батьківських компонентів

д) відсутність змішування насіння батьківських форм є) інші

вимоги

Зауваження та пропозиції інспектора

Інспектор

насіннєва інспекція

підпис

прізвище, ініціали

Представник господарства ознайомлений

підпис

прізвище, ініціали

Додаток В

**ПЕРЕЛІК СОРТОВИХ ВИРІЗНЯЛЬНИХ ОЗНАК, ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ
ЗА ВСТАНОВЛЕННЯ СОРТОВОЇ ЧИСТОТИ (ТИПОВОСТІ) ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР
ПРИ ОСТАТОЧНОМУ ІНСПЕКТУВАННІ ПОСІВІВ**

<i>Місце виявлення сорткової ознаки</i>	<i>Ознака</i>	<i>Варіації</i>
В.1. Пшениця м'яка		
Колос	форма (вигляд з боку)	пірамідальна, циліндрична, напівбулавоподібна, булавоподібна, веретеноподібна
	щільність	від дуже нещільного до дуже щільного
	колір	білий, солом'яно-жовтий, червоний, сіро-димчастий, чорний
Остюки або зубці	наявність у нижніх квіткових лусок	обоє відсутні, наявні зубці, наявні остюки
	довжина на верхній частині колосу	від дуже коротких до дуже довгих
Соломина	опушення опуклої поверхні верхнього вузла	відсутнє або від дуже слабкого до дуже сильного
Нижня колосова луска (колосок з середини колоса)	форма	яйцеподібна, овальна, овально-ланцетна, ланцетна
	опушення внутрішньої поверхні	від слабкого до сильного
	опушення зовнішньої поверхні	від слабкого до сильного
	форма плеча	скошене, округле, пряме, піднесене, піднесене з наявністю другої вершини
	ширина плеча	відсутнє або від дуже вузького до дуже широкого
	форма зубця	пряма, від ледь зігнутої до дуже зігнутої з дуже значним перегином
	довжина зубця	від дуже короткого до дуже довгого
Нижня квітова луска	форма зубця першої квітки	пряма, від ледь зігнутої до дуже зігнутої з дуже значним перегином
	кінь	наявний або відсутній
Зернівка	колір	білий або червоний
В.2. Пшениця тверда		
Колос	наявність і розміщення остюків	відсутні, тільки на верхівці колоса, у верхній половині колоса, по всій довжині колоса
	форма	пірамідальна, циліндрична, напівбулавоподібна, булавоподібна, веретеноподібна
	щільність	нещільний, середній, щільний
	колір	білий, солом'яно-жовтий, червоний, сіро-димчастий, чорний
Остюки або зубці	довжина відносно колоса	коротші, однакової довжини, довші
	колір	білий, світло-коричневий, коричневий, чорний
Соломина	виповнення (між основою колоса і верхнім вузлом)	від слабковиповненої до виповненої
Нижня колосова луска (колосок з середини колоса)	форма	яйцеподібна, видовжена, дуже видовжена
	форма плеча	скошене, округле, пряме, піднесене, піднесене з наявністю 2-ї вершини
	ширина плеча	вузьке, середнє, широке
	довжина зубця	від дуже короткого до дуже довгого
	форма зубця	від прямого до дуже зігнутого
	опушення зовнішньої поверхні	відсутнє або наявне

Продовження додатку В

Місце виявлення сортової ознаки	Ознака	Варіації
В.3. Жито		
Колос	щільність	від дуже нещільного до дуже щільного
	положення у просторі	прямий, напівпрямий, горизонтальний, напівпохилий, похилий
Соломина	відстань між верхнім вузлом та колосом	від дуже короткої до дуже довгої
Зернівка	довжина	від дуже короткої до дуже довгої
В.4. Тритикале		
Колос	восковий наліт	відсутній або від дуже слабкого до дуже сильного
	щільність	від нещільного до щільного
	колір	білий, червоний, сіро-димчастий, чорний
	форма	пірамідальна, циліндрична, напівбулавоподібна, булавоподібна, веретеноподібна
	ширина (вигляд з боку)	від вузької до широкої
	положення у просторі	прямий, напівпрямий, горизонтальний, напівпониклий, пониклий
Остюки	наявність	відсутні або наявні
	розміщення на колосі	на верхівці, у верхній частині, по всій дожині
Соломина	виповнення (між основою колоса та верхнім вузлом)	від порожнистої до виповненої
Нижня колосова луска (колосок з середини колоса)	довжина кільового зубця	від дуже короткого до дуже довгого
	опушення зовнішньої поверхні	від слабкого до сильного
Зернівка	форма	округла, яйцеподібна, видовжена, дуже видовжена, горбата
	колір	жовто-біла, світло-коричнева, коричнева, темно-коричнева, зелена
	крупність	від дуже дрібної до дуже крупної
	характер поверхні	сильно деформована, деформована, зморшувата, слабозморшувата, гладенька
В.5. Ячмінь		
Колос	восковий наліт	відсутній або від дуже слабкого до дуже сильного
	щільність	від нещільного до щільного
	форма	пірамідальна, циліндрична, веретеноподібна
	положення у просторі	прямий, напівпрямий, горизонтальний, напівпониклий, пониклий
	кількість рядів	два або більше двох
Стрижень колоса (перший сегмент)	довжина	короткий, середній, довгий
	вигин	відсутній або від дуже слабкого до дуже великого
Середній колосок	довжина колоскової луски і остюка відносно зернівки	коротша, рівна, довша
Соломина	виповнення (між основою колоса та верхнім вузлом)	слабовиповнена, проміжна, виповнена
Зернівка	довжина волосків основної щетинки	короткі, довгі
	наявність плівки	відсутня, наявна

Місце виявлення сортової ознаки	Ознака	Варіації
Зернівка	інтенсивність антоціанового забарвлення жилок зовнішньої квіткової луски	відсутнє або від дуже слабкого до дуже сильного
	зазублення внутрішніх бічних жилок нижньої квіткової луски	відсутнє або від дуже слабкого до дуже сильного
	опушення центральної боріздки	відсутнє, наявне
	розташування лодикул	фронтальне, охоплююче
	форма	округла, еліптична, видовжено-еліптична, ромбічна, видовжено-ромбічна
	перехід від зовнішньої квіткової луски до остюка	різкий, поступовий, широкий
В.6. Овес		
Волоть	орієнтація гілочок	одногрива, стисла, розкидиста
	положення гілочок	від прямого до сильно звисаючого
	положення вторинних колосків	пряме або висяче
	довжина	від короткої до дуже довгої
	кількість рядів	два або більше двох
Колоскова луска	сіруватість	відсутня або від дуже слабкої до дуже сильної
	довжина	коротка, середня, довга
Нижня квіткова луска первинного зерна	сіруватість	відсутня або від дуже слабкої до дуже сильної
	довжина	від дуже короткої до дуже довгої
	опушення спинки	відсутнє або наявне
Первинне зерно	тенденція до остистості	відсутня або від дуже слабкої до дуже сильної
	опушення основи	відсутнє або від дуже слабкого до дуже сильного
	довжина базальних волосків	короткі, середні, довгі
	довжина стрижня другого зерна	короткий, середній, довгий
Зерно	плівка	відсутня або наявна
	колір нижньої квіткової луски	білий, жовтий, коричневий, сірий, чорний
Рослина	довжина	від дуже короткої до дуже довгої
В.7. Просо		
Волоть	довжина	від дуже короткої до дуже довгої
	форма	галузиста, розлога, поникла, овальна, стисла
	щільність	від дуже нещільної до дуже щільної
	положення осі	пряма, злегка зігнута, зігнута
	положення бокових галузок першого ряду	розлоге, середнє, стисле
	наявність потовщень (подушечок) бокових галузок	відсутні або наявні тільки на нижніх, наявні на всіх
Колоскова луска	антоціанове забарвлення	відсутнє або наявне
	забарвлення	біле, ясно-жовте, жовте, червоне, бронзове

Місце виявлення сорової ознаки	Ознака	Варіації
Зернівка	положення в лусках	закрите або відкрите
	форма	овальна або округла
	забарвлення	біле, ясно-жовте, жовте, червоне, зелене, бронзове, темно-бронзове
	наявність глянцеоватості	відсутня або наявна
В.8. Рис		
Волоть	довжина	коротка, середня, довга
	розміщення остюків	тільки зверху, у верхній чверті, у верхній половині, у верхніх двох тритинах, по всій довжині
	вигин головної осі	відсутній або від дуже слабкого до дуже сильного
Колосок (на нижній квітковій лусці)	опушення	відсутнє або від дуже слабкого до дуже сильного
	довжина	від дуже короткого до дуже довгого
	забарвлення верхівки	біле, жовтувате, коричневе, червоне, пурпурове, чорне
Зернівка (обрушена)	форма (вигляд з боку)	кругла, напівкругла, напівверетеноподібна, веретеноподібна, голчаста
	колір	біла, світло-коричнева, строкато-коричнева, темно-коричнева, червона, пурпурова
	тип ендосперму	неглютинозний або глютинозний
В.9. Гречка		
Рослина	габітус	еректоїдний, компактний, слабо розлогий, розлогий
	тип росту	індетермінантний, детермінантний
	ступінь ребристості головного стебла	відсутній або від дуже слабкого до сильного
Плід	форма	куляста, краплеподібна, ромбічна, видовжена, веретеноподібна
	крупність	від малої до великої
	плівчастість	від низької до високої
	рисунк на оплодні	відсутній або наявний
	восковий наліт на оплодні	відсутній або наявний
	форма граней	опукла, плеската, увігнута
	прояв ребер	відсутні або слабо виражені, гострі, тупі
	прояв крил	безкрилі, каймисті, малі крила, середні крила, великі крила

Додаток Г

ПЕРЕЛІК БУР'ЯНІВ, ЯКІ ЗАСМІЧУЮТЬ ПОСІВИ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР

Г. 1. Карантинні

Назва об'єкта мовами	
українською	латинською
Відсутні на території України	
Амброзія багаторічна	Ambrosia psilostachya D.C.
Амброзія трироздільна	Ambrosia trifida L.
Бузинник пазушний (іва багаторічна)	Iva axillaris Pursh.
Паслін каролінський	Solanum carolinense L.
Паслін лінійнолистий	Solanum elaeagnifolium L.
Паслін триквітковий	Solanum triflorum Nutt.
Соняшник каліфорнійський	Helianthus californicus D.C.
Соняшник війчастий	Helianthus ciliaris D.C.
Стриги (всі види)	Striga spp.
Обмежено розповсюджені на території України	
Амброзія полинолиста	Ambrosia artemisiifolia L.
Гірчак рожевий (повзучий)	Acroptilon repens (L.) D.C.
Паслін колючий	Solanum rostratum Dunal.
Повитиці (всі види)	Cuscuta spp.
Сорго алепське (гумай)	Sorghum halepense (L.) Pers.
Ценхрус якріцевий (малоквітковий)	Cenchrus pauciflorus Benth. (tribuloides L.)

Г.2. Отруйні

Назва об'єкта мовами	
українською	латинською
Геліотроп пухнастоплідний	Heliotropium Lasiocarpum F. et. M.
Триходесма сива	Trichodesma incanum (B.G.E.) D.C.

Г.3. Злісні, найбільш шкідливі та важковідокремлювані

Назва об'єкта мовами	
українською	латинською
Березка польова	Convolvulus arvensis D.
Будяк (осот) польовий	Cirsium arvense (L.) Scop.
Будяк (осот) щетинистий	Cirsium setosum M.B.
Вівсюги (всі види)	Avena spp.
В'язель строкатий	Coronilla varia L.
Гірчак пенсільванський	Polygonum pensilvanicum L.
Гірчак березковидний (гречка витка березковидна)	Polygonum convolvulus L.
Іпомея ямчаста	Ipomea lacunosa L.
Іпомея плющеподібна	Ipomea hederacea (L.) Jacq.
Мишій зелений	Setaria viridis P.B.
Мишій сизий	Setaria glauca P.B.
Молочай лозяний	Euphorbia virgata W.K.

Назва об'єкта мовами	
українською	латинською
Монохорія	Monohoria Korsakowii
Пелюшка	Pisum arvense L.
Півняче (куряче) просо (плоскуха)	Echinochloa crus galli (L.) R. et. Sch.
Підмаренник чіпкий	Galium aparine L.
Пирій повзучий	Elytrigia repens (L.) Nevski
Райманія розсічена	Raimania laciniata Rose
Сить бульбоносна	Cyperus rotundus L.
Софора лисохвістна	Sophora alopecuroides L.
Софора товстоплідна	Sophora nachycarpa C.A.M.
Череда волосиста	Bidens pilosa L.
Череда двічіпирчаста	Bidens bipinnata L.
Хрінниця крупковидна	Lepidium draba L.

ФОРМА ЖУРНАЛУ ПОЛЬОВОГО
ІНСПЕКТУВАННЯ НАСІННИЦЬКОГО ПОСІВУ

ЖУРНАЛ польового інспектування насінницького посіву
" ____ " _____ 20 ____ р.

Господарство _____ (установа) _____
назва

адреса _____
Державний (позаштатний) інспектор: _____
місце роботи, прізвище, ініціали _____
Культура _____ Сорт _____
_____ Різновид _____

Категорія _____ насіння ____ Генерація _____

Поле № _____ Відділок _____ № _____ Площа _____ га Попередник _____

Просторова ізоляція (розмежування) від інших посівів _____
дотримано / не дотримано _____
Фаза розвитку рослин _____

Результати інспектування

№ пробної ділянки	Кількість продуктивних стебел				Рослини, що важко відокремлюються за очищення насіння				Ураження основної культури хворобами		Ушкодження (заселення) основної культури шкідниками	
	на погонному метрі рядка, шт.	на ділянці, шт.	інших сортів та різновидів основної культури, шт.		культурні		бур'яни		назва	шт.	назва	шт.
			назва	шт.	назва	шт.	назва	шт.				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
...												
n												
Σ												
$\bar{x}$												

Висновки та пропозиції:

Державний (позаштатний) інспектор: _____
підпис _____ прізвище, ініціали _____

Представник виробника насіння: _____
прізвище, ініціали _____ підпис _____

ФОРМА АКТУ ПОЛЬОВОГО ІНСПЕКТУВАННЯ
АКТ №

польового інспектування насінницького посіву

" _____ " _____ 20_ р.

Державним (позаштатним) інспектором
прізвище, ініціали, посада

у присутності представника господарства

прізвище, ініціали, посада

проведено інспектування насінницького посіву

культура

сорт

для отримання насіння _____

назва генерації

що належить _____

повна назва суб'єкта насінництва, адреса

I. Основні відомості про сорт (гібрид)

1. Назва _____, ботанічний різновид _____

2. Вихідне насіння було отримано в _____ році від _____
назва установи / господарства

за документом _____ №

назва (атестат / свідоцтво) _____ дата _____

сортівна чистота _____ % у кількості _____
генерація _____ кг / ц / т

II. Інспектуванням встановлено

1. Посів
розміщений

адреса _____

_____ № _____ поле № _____, відділення № _____, ділянка № _____, площа _____

сівозміна

2. Посів, що інспектується, засіяно _____ насінням
власним / придбаним

3. Сортівні якості висіяного насіння: _____, _____

назва категорії _____ назва генерації _____

сортівна чистота (типовість) _____ %, _____

наявність та склад сортівної домішки, %

за документом _____ № _____

назва (атестат / свідоцтво) _____ дата _____

наявність ліцензійної угоди (для господарств, які атестовані та мають паспорт на використання насіння)

назва, номер, дата, термін дії

4. Попередник посіву _____

5. Просторова ізоляція від інших культур і сортів (для перехреснозапилюваних культур і твердої пшениці) _____ і

становить _____

дотримана / не дотримана

6. На даному посіві проведено такі агротехнічні та специфічні насінницькі заходи:

— удобрення _____

вид, назви добрив, дози

— передпосівна обробка насіння _____

вид, назви препаратів, дози, строки

захист посівів _____

вид, назви препаратів, дози, строки

7. Фаза розвитку рослин під час інспектування

8. Аналіз рослин

Кількість оглянутих стебел				Сортова домішка			Домішка важковідокремлюваних культур		
Усього	в середньому на пробній ділянці	з них основного сорту		назва (сорт, різновид)	кількість		назва	кількість	
шт.	шт.	шт.	%		шт.	%		шт.	%

Засміченість бур'янами						Пошкодженість шкідниками			Ураженість хворобами		
важковідокремлюваними			карантинними і злісними								
Назва	Кількість		Назва	Кількість		Назва	Кількість		Назва	Кількість	
	шт.	%		шт.	%		шт.	%		шт.	%

а) качанів кукурудзи основного типу _____ шт. _____ %, інших типів шт.; _____ шт. _____ %, ксенійних зерен на 100 качанів основного типу _____ %;

б) типовість (для перехреснозайованих культур) _____

в) панцерність соняшнику _____ %;

г) алкалоїдність люпину (гірких насінин) _____ %;

д) інші показники _____

назви і вміст, %

III. Висновки інспектора

1. За результатами інспектування насінницького посіву _____ його визнано таким, що відповідає категорії _____ назва сорту _____ повна назва категорії _____ генерації _____ повна назва генерації _____

2. Зауваження та пропозиції інспектора

Позаштатний інспектор

підпис

прізвище, ініціали

Державний інспектор

підпис

прізвище, ініціали

М.П.

Представник господарства

підпис

прізвище, ініціали

ГАРАНТІЙНЕ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

З висновками, зауваженнями та пропозиціями державного інспектора з насінництва ознайомлений. Збереження сортових якостей насіння від збирання врожаю до сівби (реалізації) гарантую. Зобов'язуюсь забезпечити збирання насіннєвого посіву, очищення, сушіння й сортування насіння, його закладання на зберігання, своєчасну підготовку до сівби й реалізації окремо від урожаю товарних посівів.

Керівник _____
назва суб'єкта насінництва

підпис _____

прізвище, ініціали _____

М.П.

Додаток Є

АКТ № _____

бракування насінницького посіву

" _____ " _____ 201_ р.

Державним (позаштатним) інспектором _____
прізвище, ініціали, посада

у присутності представника господарства _____
прізвище, ініціали, посада

визнано непридатним для насінницьких цілей і вибракувано посів _____
культура

сорт, гібрид, лінія _____
назва

що належить _____
назва господарства, іншого суб'єкта насінництва (адреса)

і розміщений _____
місце розміщення (адреса)

Площа посіву _____ га, поле № _____, ділянка № _____, бригада № _____, відділення № _____

Просторова ізоляція від посівів: а) інших сортів (гібридів) даної культури _____ м;

б) цього ж сорту (гібриду), але нижчих сортових якостей _____ м

1. Результати аналізу рослин

Основна культура			Сортова домішка*			Домішка важковідокремлюваних культур		
Усього	У тому числі даного сорту		Назва і кількість	Усього		Назва і кількість	Усього	
		%		шт.	%		шт.	%

* — для олійних культур, що виходять за межі даного сорту (гібриду)

Засміченість бур'янами							Ураженість хворобами і шкідниками					
важковідокремлюваними карантинними і злісними												
Назва і		Усього		Назва і кількість		Усього						
кількість	шт.	%			шт.	%	Назва	шт.	%	Назва	шт.	%

а) типовість перехреснозапильних культур _____ %;

б) ксенійних зерен на 100 качанів кукурудзи основного типу _____ шт.;

в) панцерність соняшнику _____ %;

г) біохімічні показники _____
алкалоїдність люпину, еруковість, глюकोзинолатність ріпаку і суріпиці та ін. (вміст)

д) інші показники _____

2. Результати обстежень на якість видалення волотей, повноту стерильності

№ обстеження	Форма	Дата обстеження	Кількість перевірених рослин	Виявлено жіночих (материнських) рослин				Підпис	
						з фертильними кошиками або волотями		інспектора	представника господарства
					%	шт.	%		
I	Стерильна								
	Фертильна								
	У середньому								
II	Стерильна								
	Фертильна								
	У середньому								
III	Стерильна								
	Фертильна								
	У середньому								

3. Висновки

Посів вибракувано по причині

4. Рекомендації

Позаштатний інспектор

підпис

прізвище, ініціали

Державний інспектор

підпис

прізвище, ініціали

М.П.

Представник господарства

підпис

прізвище, ініціали

Керівник

назва установи, господарства

підпис

прізвище, ініціали

М.П.

ФОРМА АКТУ РЕЄСТРАЦІЇ СОРТОВОГО ПОСІВУ

АКТ № _____

реєстрації сортового (гібридного) посіву

" _____ " _____ 20 ____ р.

Агрономом

прізвище, ініціали, місце роботи (назва насінницького господарства, іншого суб'єкта насінництва, адресе

проведено реєстрацію сортового посіву _____
культура

сорт, гібрид, лінія _____

що належить

назва господарства, іншого суб'єкта насінництва

адреса

Площа посіву _____ га, поле № _____, ділянка № _____, бригада № _____, відділення № _____

Посів засіяний насінням, отриманим від

власного посіву або іншого суб'єкта насінництва (назва)

сортова чистота (типовість) _____ % згідно з

назва, № і дата документа (атестат, свідоцтво)

Висновок

У результаті обстеження та перевірки сортових документів установлено, що на даному посіві використано насіння _____

культура, назва сорту (гібрид)

За оцінкою рослин посів відповідає назві сорту (гібриду), вказаному в документі на висіяне насіння

Керівник господарства

підпис

прізвище, ініціали

М.П.

_____ 20 ____ р.

Агроном

підпис

прізвище